

El pintor en el seu estudi, el setembre de 1993.

Sebastià Congost i Pla (Olot, 1919) va néixer al carrer dels Sastres –una de les artèries comercials més importants de la ciutat un centenar d’anys enrere–, on els seus pares tenien una botiga de roba i merceria, anomenada El Siglo. La família Congost havia tingut diversos fills, cinc dels quals van arribar a grans, i Sebastià era el del mig; un noi prim, seriós, tranquil, obediènt, que es delia per dibuixar tothora. Fins i tot quan sortia a jugar preferia entretenir-se a dibuixar amb un pal al terra dels carrers que xutar la pilota. «Vaig aprendre abans a dibuixar que a escriure», afirma.

Sebastià Congost

*El darrer alumne de
l'Escola Superior de Paisatge*

JOAN SALA > TEXT

La pintura olotina ha tingut dos moments especialment rellevants: els darrers decennis del segle XIX, de manera especial la dècada dels vuitanta; i part dels anys trenta del segle XX. Van ser uns períodes que van marcar no sols la plàstica local sinó la de bona part del país. El primer va ser el de la formació de l'escola d'Olot, considerada com l'inici del concepte modern de pintura catalana; el segon va portar l'Escola Superior de Paisatge, on es van formar un grup significatiu de bons pintors en aquesta modalitat artística, entre els quals hi ha Sebastià Congost.

El record que té actualment Se-

bastià d'aquesta i altres etapes és deficient. «Els anys no perdonen», comenta, i li resulta difícil concretar dates. Va estudiar al col·legi dels escolapis i a l'Escola Menor de Belles Arts, centre on solien entrar als 8 o 9 anys. Als 15 va matricular-se a l'Escola Superior de Paisatge, que acabava d'obrir les portes. Per les aules del centre docent hi van passar una colla d'alumnes. No tots es van dedicar a pintar, però dels que ho van fer i van tenir un reconeixement –la llista és extensa–, només ha arribat als nostres dies Sebastià Congost.

Va simultaniejar els estudis amb l'inici de la seva vida laboral. Primer

> *El Museu Comarcal de la Garrotxa li dedica aquesta tardor una exposició retrospectiva*

va fer de fuster, però al cap de poc va entrar al taller de sants El Arte Cristiano, on un oncle seu, Joan Bosch, era l'encarregat d'una secció. Molt aviat ja era sanefista, una preuada especialitat d'aquestes indústries, ja que és qui dibuixa sobre els mantells dels sants les sanefes decoratives, una de les seccions més singulars de la cadena productiva de la imatgeria religiosa, que requereix un gran domini del dibuix. Sebastià Congost reproduí la trajectòria habitual de molts artistes, que consistia a fer el pas professional cap a un taller de sants com una continuïtat lògica de l'Escola Menor de Belles Arts –que en algunes èpoques

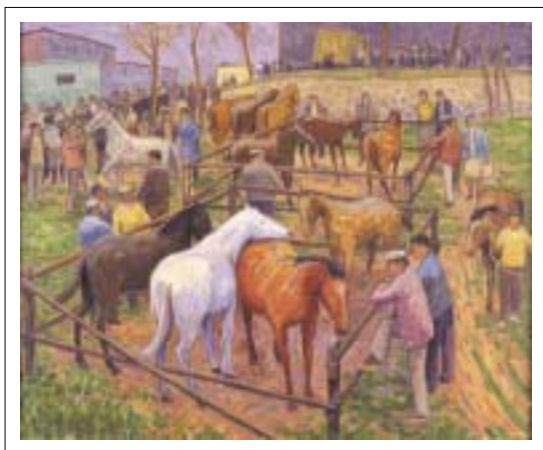
es va dir Escola d'Arts i Oficis, potser el nom més adient per al centre.

Durant part dels anys trenta es va viure a Olot un bon ambient cultural, i especialment artístic, ja que per un costat hi havia nous professors que s'havien desplaçat a la ciutat i exercien la docència al nou centre docent, que funcionava independentment

de l'Escola Menor de Belles Arts; i per l'altre, a conseqüència de la Guerra Civil, s'hi van portar els fons dels museus d'art de Catalunya –com que la comarca estava allunyada del front, es va creure que era un lloc segur–, junt amb els seus càrrecs directius i tècnics. Aviat uns i altres van saber crear un ambient que no s'assemblava gaire al d'altres indrets del país, situació que en part també vivien els alumnes de l'Escola Superior.

Una bomba

La Guerra Civil va agafar de ple aquesta generació d'alumnes: alguns van haver d'incorporar-se a files im-

> *L'única bomba que va caure en un edifici olotí durant la Guerra Civil va ser a la casa on residia la família Congost*

mediatament; altres, pel fet de ser més joves, van poder romandre més temps a les seves llars. Aquest va ser el cas de Congost, que va estar al front poc més d'un any, al final de la contesa. Un cop acabada la guerra va fugir a França, va passar per un camp de concentració i va poder tornar a casa seva. No vol parlar gaire d'aquest període que considera tan fosc. Olot va patir poc el conflicte bèl·lic: hi va haver un sol bombardeig; però precisament l'única bomba que va caure en un edifici va ser a la casa on residia la família Congost, en aquells moments al carrer Monsalvatge, i hi va fer algunes destrosses materials. El seu germà gran, de nom Josep –un prohoms olotí, medalla de la ciutat en reconeixement a la seva llarga tasca en defensa de la llengua, a més d'escriptor–, recorda que quan va caure la bomba llegia *El sentido de la vida*, d'Alfred Adler, que encara conserva mig destrossat per l'impacte, mentre en Sebastià dibuixava prop seu, amb l'habitual fal·lera d'omplir qualsevol paper blanc.

La vida de Sebastià Congost, de caràcter més espontani que metòdic, ha estat sempre la d'una persona senzilla, gens bohèmia ni donada a l'*autobombo*: treballava durant el dia i pintava o dibuixava les estones lliures, especialment els caps de setmana, en què podia sortir a *plein air*, la seva autèntica inclinació. Els darrers anys seixanta va deixar el taller de sants per anar a treballar a la impremta Gràfiques Olot, propietat del seu germà Josep, on va compon-

dre i va fer de caixista; va deixar la feina quan va poder dedicar-se únicament a l'art, cosa que va succeir a mitjan anys setanta, als cinquanta-cinc o cinquanta-sis anys.

En aquesta nova etapa de més llibertat, no subjecte a cap horari preestablert, solia sortir a pintar tots els matins, ja que és quan la llum incideix sobre la natura d'una manera que li resulta plaent. La seva pintura té com a característica principal les grans pinzellades, només amb els traços necessaris, difícilment amb grans gruixos de matèria, i sempre amb una frescor d'obra espontània. El seu grafisme ofereix un cert record de les àmplies pinzellades van-goghianes. El seu estil no és gens cerebral, és eminentment emotiu, amb unes infinites gammes de verds o de marrons o de blaus, plasmades a partir de la impressió momentània.

Recordo haver-lo vist moltes vegades amb tots els estris necessaris per anar a pintar: cavallet, tela..., saludant amb una correcció britànica i, com un *gentleman* estilitzat i elegant, perdent-se entre els camps

verds de prop del Fluvià buscant el punt de vista adequat per a la seva composició. A les tardes, ja en el seu estudi, sovint retocava el que havia fet en la sessió matinal, però era freqüent que continués el dia següent plantant el cavallet al mateix lloc, insistint en la temàtica inacabada. En una entrevista que li van fer en el setmanari local *Olot-Misión* l'any 1976 comentava que abans, quan treballava en d'altres feines, amb un parell de sessions tot li semblava resolt, atesa la manca de temps, però amb la nova situació observava que insistia més en les seves obres, i certament a partir dels anys setanta va pintar quadres més grans, amb composicions més acurades i sobretot amb més ambició, sense deixar mai el característic traç aparentment espontani i desinhibit. Va ser l'època de la seva projecció pública, en què va exposar a diverses sales del país i algunes de l'estranger.

Amb el cavallet entre la gent

El seu vertader estudi ha estat sempre l'aire lliure, en contacte amb els camps i les serralades, i també amb les escenes de la vida col·lectiva. Les seves temàtiques preferides han estat els paisatges, tant de muntanya com marins, rurals i urbans, amb figures, a vegades amb moltes figures, que donen lloc a composicions d'una gran vitalitat i dinamisme. No li importava en absolut posar el cavallet entremig del mercat setmanal o d'una fira, al costat d'un grup de gitanos, d'un aplec o d'una platja

> *La seva pintura no és gens cerebral, és eminentment emotiva*

plena de banyistes. En les seves escenes es veuen conversant els venedors i els compradors; gitanos al costat de les seves tartanes fent feines diverses; cobles tocant davant rotllanes de sardanistes, o barques arribant a port amb el peix. Ha tingut sempre un gran interès en la representació d'animals, sobretot de cavalls, una figura que als seus quadres apareix cavalcant en l'hipòdrom, en el circ o en altres contextos. Era habitual veure'l envoltat de gent que observaven com anava tacant de colors la tela blanca, com s'omplia de vida la superfície monocroma, mentre ell prosseguia amb la seva idea, absorbt en la temàtica que representava. Sempre ha sostingut que l'observació de l'entorn li donava les eines per poder-lo interpretar lliurement, i això era just el que feia.

Contràriament a una concepció força estesa, hi va haver a Olot un grup de pintors que van trencar amb el tarannà oficialista –fins i tot en els moments més obscurs del primer franquisme–, dins el qual Congost hi posa «Jordi Curós, Leonci Quera, Marian Oliveras, Jordi Farjas,

Paxinc», i on ell també se sent inclòs. Aquesta constància s'ha explicitat en els darrers temps de forma clara en exposicions i textos molt acurats.

Va fer moltes notes i moltíssims dibuixos, seguint aquella tradició d'alguns mestres de la pintura de fer molts estudis previs a l'obra definitiva. Recorda «haver llençat quilos de paper amb apunts». Menys nombroses són les seves obres de mides grans.

Un exemple de la seva proverbial discreció pot ser l'entrevista que li va fer un setmanari local amb motiu d'haver obtingut el primer premi de pintura, l'any 1961, en el VI Concurs Provincial de Girona, on deia que temia no ser «digne» del premi que li havien concedit, actitud que dista extraordinàriament de declaracions

d'altres artistes en rebre aquest premi o semblants. L'anècdota exemplifica el vertader caràcter de Sebastià Congost.

Com tants altres artistes, va fer pessebres en forma de diorames artístics, que han tingut una llarga tradició en el nostre país, i com a paisatgista va fer excel·lents escenografies nadalenques relacionades amb la seva pràctica artística. Va ser durant anys el crític d'art del setmanari *Olot-Misión*, gràcies al qual coneixem les seves preferències estètiques, en general molt respectuoses amb els nous plantejaments, ja que a vegades sortia a defensar obres no figuratives, actitud que no sempre es pot llegir en els comentaristes de la segona meitat del segle passat.

Fa dos o tres anys que ja quasi no pinta ni dibuixa, per falta d'agilitat. Però ara té una fita que espera amb il·lusió: una exposició retrospectiva de la seva obra que aquesta tardor munta el Museu Comarcal de la Garrotxa, coincidint amb les festes del Tura; una magnífica ocasió per contemplar la seva particular visió del paisatgisme.